Dzień Babci i Dziadka – co warto wiedzieć

Dzień Babci obchodzimy w Polsce **21 stycznia**, a **Dzień Dziadka** – **22 stycznia**. To święta stosunkowo młode. Pomysł pojawił się w połowie lat 60. XX wieku: w 1964 r. o święcie babć pisał tygodnik „Kobieta i Życie", a od połowy lat 60. popularyzował je poznański „Express Poznański". Często powtarza się, że „pierwszą babcią" była aktorka Mieczysława Ćwiklińska, która w 1964 r. obchodziła 85. urodziny i dostała tort z napisem „Dla Babci" – relacje prasowe różnią się jednak w szczegółach, dlatego traktujmy to jako anegdotę, a nie pewny początek święta (źródła różnią się też co do gazety i roku). Dzień Dziadka dołączył później.

Starsze osoby mają też święto międzynarodowe: **1 października** – Międzynarodowy Dzień Osób Starszych, ustanowiony przez Zgromadzenie Ogólne ONZ w 1990 r.

W 2027 r. 21 stycznia to czwartek, a 22 stycznia – piątek. Uwaga: ferie zimowe 18–31 stycznia 2027 r. mają województwa: dolnośląskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie i śląskie. Szkoły z tych województw mogą zorganizować zajęcia przed feriami (np. 14–15 stycznia) albo po powrocie (1–2 lutego), z życzeniami „na spóźniony Dzień Babci i Dziadka". Pozostałe województwa mają ferie w lutym.

Nie każdy ma dziadków. Babcie i dziadkowie bywają daleko, w konflikcie z rodziną albo już nie żyją. Dlatego w materiale mówimy o „bliskiej starszej osobie" – może nią być sąsiadka, ciocia, opiekun, trener, pani z biblioteki.

Wskazówki dla nauczyciela

Przygotowanie

- Wydrukuj karty pracy (po jednej dla każdego dziecka), laurki (po jednej i kilka zapasowych) i karteczki z zabawami. Planszę quizu wydrukuj w A3 albo pokaż na tablicy.
- Przygotuj „skrzynię skarbów": 4–6 przedmiotów z dawnych lat albo ich zdjęć (bączek, skakanka, kapsle, klasy narysowane kredą, gumowa piłka, drewniane klocki). Przedmioty możesz pożyczyć z biblioteki, świetlicy albo od współpracowników.
- Termin: czwartek 21 albo piątek 22 stycznia 2027 r. Jeśli twoje województwo ma wtedy ferie (dolnośląskie, łódzkie, opolskie, podkarpackie, podlaskie, śląskie), przeprowadź zajęcia 14–15 stycznia albo 1–2 lutego.
- W klasie I dzieci uzupełniają karty rysunkiem i pojedynczymi wyrazami; nauczyciel czyta polecenia głośno.
- Laurkę dzieci kończą na zajęciach plastycznych tego samego dnia (ok. 20 minut). Nie wysyłamy jej „do zrobienia".

Zasady, które chronią dzieci

- **Bez nagród, punktów i rankingów.** Nie wybieramy „najpiękniejszej laurki" ani „najlepszego wywiadu". Doceniamy konkretnym słowem, np. „Widzę, że w twojej laurce są słowa, które ktoś na pewno zapamięta".
- **Prawo do „pas".** W każdej rundce można nic nie mówić. Nikt nie musi czytać na głos ani pokazywać swojej pracy.
- **Bliska starsza osoba.** Nikt nie musi mówić o swojej rodzinie. Laurkę, życzenia i pytania można przygotować dla babci, dziadka albo dla dowolnej bliskiej starszej osoby – także takiej, której już nie ma (wtedy laurka zostaje na pamiątkę). Nie pytamy: „Gdzie mieszkają twoi dziadkowie?", „Ilu masz dziadków?".

Cele w języku ucznia

- Dowiesz się, od kiedy obchodzimy Dzień Babci i Dziadka.
- Nauczysz się zadawać pytania, które zachęcają do opowieści.
- Przeprowadzisz próbny wywiad w parze.
- Napiszesz życzenia, które pasują tylko do jednej osoby.

Powiązania z podstawą programową i programem wychowawczo-profilaktycznym

- N26, cz. IV – zagadnienia zajęć z wychowawcą: „tworzenie dobrych relacji w różnych społecznościach" (pkt 1), „kształtowanie kompetencji społecznych i rozwijanie uważności na potrzeby różnych osób i grup" (pkt 6)
- Polski IV–VI 1.4, 1.5 (N26, kl. IV) – „wyraża swoje potrzeby, emocje i uczucia w sposób zrozumiały, adekwatny do sytuacji i akceptowany społecznie"; „stosuje zasady grzeczności językowej"
- Kompetencje przekrojowe 5.2.a (N26, kl. IV) – „w sposób otwarty i życzliwy odnosi się do potrzeb innych osób i grup"
- Polski IV–VI II.3.7 (S24, kl. V–VI) – „rozumie, na czym polega etykieta językowa i stosuje jej zasady"
- Kierunki polityki oświatowej 2026/2027 – nr 2 – „kształtowanie postaw patriotycznych, obywatelskich i prospołecznych" (tu: w zakresie postaw prospołecznych)

Zajęcia z wychowawcą nie mają własnej podstawy programowej. Kody: N26 – podstawa z 2026 r. (Dz.U. 2026 poz. 378), w roku szkolnym 2026/2027 w klasach I i IV; S24 – podstawa z 2017 r. w brzmieniu Dz.U. 2024 poz. 996, w klasach II–III i V–VIII. Edukację zdrowotną w roku szkolnym 2026/2027 w klasach IV–VIII realizuje się według N26 w brzmieniu Dz.U. 2026 poz. 958 (EZ). Wpisz też cel z programu wychowawczo-profilaktycznego swojej szkoły (art. 26 Prawa oświatowego).

Kryteria sukcesu

- Wiem, kiedy jest Dzień Babci i Dzień Dziadka i od kiedy się je obchodzi.
- Umiem zamienić pytanie zamknięte na otwarte.
- Wiem, o co nie pytamy w wywiadzie.
- Moje życzenia mówią coś o konkretnej osobie.

Jak pytać – do omówienia

Pytania zamknięte (odpowiedź „tak" albo „nie") szybko kończą rozmowę: „Lubiła pani szkołę?".
Pytania otwarte zapraszają do opowieści: „Jak wyglądał zwykły dzień w pani szkole?", „W co bawił się pan na podwórku?", „Co było dla pana najtrudniejsze, gdy miał pan tyle lat co my?".

Pytania, których nie zadajemy: o pieniądze, choroby, wiek („Ile pani ma lat?"), poglądy polityczne i sprawy rodzinne. Rozmówca ma prawo nie odpowiedzieć – dziękujemy i przechodzimy dalej.

Forma wywiadu: przywitanie i przedstawienie się, prośba o zgodę („Czy mogę zadać kilka pytań?"), 4–6 pytań, podziękowanie. Notujemy słowa kluczowe, nie całe zdania.

Oszustwa „na wnuczka” i „na policjanta”

Oszustwo „na wnuczka”: dzwoni ktoś, kto podaje się za wnuczka lub innego krewnego, mówi, że miał wypadek albo kłopoty, i prosi o pilne pieniądze, które odbierze „znajomy”. **„Na policjanta”**: dzwoni fałszywy policjant i mówi, że trzeba „zabezpieczyć” oszczędności. Wspólne cechy: pośpiech, emocje, prośba o tajemnicę, pieniądze przekazywane obcej osobie lub przelewem.

Co robić: rozłączyć się, samemu zadzwonić do krewnego na znany numer, zadzwonić na 112. Prawdziwa policja nigdy nie prosi o przekazanie pieniędzy. Te same zasady dotyczą SMS-ów z linkiem „dopłać do paczki” i wiadomości „mamo, zmieniłem numer”.

Historia rodzinna a historia Polski

Zaproponuj oś: lata 50.–60. (odbudowa, szkoła bez komputerów), 1980 (Solidarność), 1989 (wolne wybory częściowo), 2004 (wejście do Unii Europejskiej), dziś. Pytanie: **Co mogła przeżyć osoba urodzona w 1955 r.? A osoba urodzona w 2013 r.?** Uczniowie liczą wiek „bohatera” w danym roku – bez pytania o własnych krewnych.

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Dwie kolumny	• Rysuje dwie kolumny: „O starszych mówi się…” i „O nastolatkach mówi się…”. Prosi o skojarzenia.	• Podają stereotypy (można powiedzieć „pas”).
5–14 min	Stereotyp czy fakt?	• Omawia pojęcie stereotypu i ageizmu (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Stereotyp czy fakt?”.	• Rozwiązują zadanie 1 w parach. • Podają kontrprzykłady (np. seniorzy na uniwersytetach trzeciego wieku, maratończycy po 70.).
14–25 min	Nie daj się oszukać	• Opowiada, jak działa oszustwo „na wnuczka” (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Nie daj się oszukać”.	• W grupach rozwiązują zadania; wypisują sygnały ostrzegawcze. • Układają jedno zdanie, którym wytłumaczą to seniorowi.
25–35 min	Moja historia, nasza historia	• Prowadzi pracę z osią czasu (tekst w scenariuszu). Rozdaje kartę „Moja historia, nasza historia”.	• Na przykładzie zmyślonego bohatera łączą jego wiek z wydarzeniami. • Mówią, o co chcieliby zapytać świadka tych lat.
35–42 min	Planujemy wymianę	• Przedstawia akcję „Senior w sieci” i dzieli klasę na zespoły (powitanie, nauka telefonu, ostrzeżenia, „czego uczą nas seniorzy”).	• Wypełniają kartę planu warsztatu.
42–45 min	Podsumowanie	• Wraca do pytania z początku zajęć.	• Kończą zdanie na karteczce (bez podpisu): „Od starszych chcę się nauczyć…, a nauczyć ich mogę…”.

Zabawa podwórkowa

„Raz, dwa, trzy, Baba Jaga patrzy!” Jedna osoba stoi odwrócona pod ścianą i mówi głośno te słowa. W tym czasie reszta idzie w jej stronę. Na słowie „patrzy!” odwraca się – kto się rusza, wraca na start. Kto pierwszy dotknie ściany, zostaje kolejną „Babą Jagą”. Zabawa trwa 5 minut, w sali albo na korytarzu. Kto nie chce biegać, może liczyć i pilnować zasad.

Pytania do rozmowy (z przykładowymi odpowiedziami)

- Czego nauczyłeś się / nauczyłaś się od starszej osoby? *(wiązać buty, piec ciasto, grać w warcaby, łowić ryby, nazw ptaków)*
- Czego ty możesz nauczyć starszą osobę? *(nowej piosenki, zabawy, gry)*
- Co czuje babcia albo dziadek, gdy dostaje laurkę? *(radość, wzruszenie, że ktoś o nich pamięta)*

Przebieg zajęć

Czas	Faza	Co robi nauczyciel	Co robią uczniowie
0–5 min	Krąg i rundka	• Zaprasza do kręgu. Przypomina zasady: mówi jedna osoba, można powiedzieć „pas”. • Mówi: „21 stycznia to Dzień Babci, a 22 – Dzień Dziadka. Ale świętować możemy z każdą bliską starszą osobą”. • Rundka: „Znam starszą osobę, która umie…”.	• Kończą zdanie (bez imion i bez mówienia o rodzinie, jeśli nie chcą) albo mówią „pas”.
5–13 min	Skrzynia skarbów	• Wyjmuje kolejno przedmioty ze skrzyni (tekst w scenariuszu). Pyta, do czego służyły.	• Zgadują, oglądają, próbują zakręcić bączkiem. • Mówią, czym bawią się dziś.
13–19 min	Zabawa sprzed lat	• Prowadzi zabawę „Raz, dwa, trzy, Baba Jaga patrzy!”.	• Bawią się; chętni liczą i pilnują zasad.
19–27 min	Dawniej i dziś	• Rozdaje kartę „Dawniej i dziś”. Czyta polecenia. Omawia.	• W parach rozwiązują zadania.
27–33 min	Czego uczę się od starszych	• Zadaje pytania do rozmowy (lista w scenariuszu). Zapisuje na tablicy dwie kolumny: „Uczę się od starszych” i „Mogę nauczyć starszych”.	• Podają pomysły. Rozwiązują zadanie 1 z karty „Czego uczę się od starszych”.
33–42 min	Życzenia z serca	• Rozdaje kartę „Życzenia z serca”. Pokazuje, jak zbudować życzenia: zwrot, życzenie, podpis. • Przypomina: życzenia mogą być dla babci, dziadka albo innej bliskiej starszej osoby.	• Układają życzenia z rozsypanki, potem piszą własne (klasa I – rysują i podpisują).
42–45 min	Podsumowanie w kręgu	• Wraca do pytania: „Jakie skarby mają dla nas starsi?”.	• Kończą zdanie: „Od starszych mogę dostać…” (np. czas, opowieść, umiejętność) albo mówią „pas”.

Opis wspomnienia

Imię _____ Klasa _____ Data _____

Pamiętaj: W opisie wspomnienia odpowiadasz na pytania: kiedy? gdzie? kto? co się stało? co czuł bohater?

1 Które zdanie najlepiej oddaje wspomnienie?

A. Dziadek lubi sanki.

B. Zimą 1975 r. dziadek z bratem zjeżdżali na sankach z górki za szkołą, aż zrobiło się ciemno.

C. Kiedyś była zima.

D. Dawniej było lepiej.

2 Opisz wspomnienie usłyszane w wywiadzie (z pary lub od gościa) – 4–5 zdań.

- kiedy i gdzie
- kto brał udział
- co się wydarzyło
- co czuł bohater

PIERWSZA ŁAWKA

Moja historia, nasza historia

Imię ..... Klasa ..... Data .....

Pamiętaj: Historia Polski to także historia zwykłych ludzi. Możesz ją poznać, słuchając świadków – gdy chcą o niej mówić.

1 **Bohaterka urodziła się w 1955 r. Ile miała lat w danym roku? Wpisz numery wydarzeń do kolumn. 1. 1980 – powstaje Solidarność. 2. 1989 – częściowo wolne wybory do Sejmu. 3. 2004 – Polska wchodzi do Unii Europejskiej. 4. 1966 – Polska obchodzi tysiąclecie chrztu.**

1 2 3 4

Bohaterka miała mniej niż 30 lat	Bohaterka miała 30 lat lub więcej

2 **Ułóż 4 pytania do świadka jednego z tych wydarzeń (np. gościa klasy).**

- pytania otwarte
- o codzienne życie, nie o poglądy
- taktowne
- bez pytań o pieniądze i zdrowie

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Dzień Babci i Dziadka – pakiet 3 scenariuszy z kartami pracy i quizem (klasy 1–3, 4–6 i 7–8)

Podgląd pokazał 6 z 47 stron. Pełna wersja: 47 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Dzień Babci i Dziadka – scenariusz zajęć „Skarby od starszych”, laurka, quiz i karty pracy, klasy 1–3
- Dzień Babci i Dziadka – scenariusz „Zapytaj, posłuchaj, zapamiętaj” (wywiad, wspomnienie, życzenia), spotkanie pokoleń, quiz, klasy 4–6
- Dzień Babci i Dziadka – scenariusz godziny wychowawczej „Pokolenia na wymianę”, akcja „Senior w sieci”, quiz i karty pracy, klasy 7–8

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/dzien-babci-i-dziadka-pakiet-scenariuszy-klasy-1-8